

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmæ Virtvtvm, Ac Vitorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

De misericordia. Pars XIII. quæ subdiuiditur in septe[m] capitula.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46132)

cium maius sit facultate tua Seneca: Cū summa amicitia sit
amicum sibi æquate, utriq; simul consulendū est. Dabo egentis
sed ut ipse nō egeam. Succurrā perituro, sed ut ipse nō peream.
¶ Quinto cauenda est exprobratio. Seneca: Hæc beneficij inter
duos lex est: alter statim obliuisci debet dari, alter memor esse
accepti. ¶ Sexto malitiosa astutia inficiēdo. Dixit Antigonus Cy-
nico petenti talentū, Plus esse, quā Cynicus debeat petere. Pe-
tenti verò nummum, respondit, Minus esse, quā regē oportet
dare. Ecce malitiose negabat: nam posset dare talentū, quia ipse
rex erat: vel nummum, quia ille Cynicus. Econtrario Alexander
nihil animo nisi grandē cōcipiens, cui dam vrbē donabat: & cū
ille refugisset munus, dicēs illud nō conuenire suæ fortunæ: Nō
quaro, inquit, quid te accipere deceat, sed quid me dare. ¶ Se-
primo cauendū de ingrato querelā facere. Meliorem facies in-
gratum ferendo, peiorem, cōquerendo. Nemo id esse quod tam
videtur timere, deprehenso pudor emittitur. Sen. Ingratus est ad-
uersus vnum beneficiū, aduersus alterum nō erit, duorū oblitus
est, tertium in eorū quæ exciderant memoriā reducet. Quæ ra-
tio est exacerbare eū in quē magna contuleris, ut ex amico fiat
inimicus? Seneca: Si Deū imitaris, da etiam ingratis: nam & sce-
leratis sol oritur. Idem: Ego beneficio meo, cum darē, vti sum
nec ideo pigrius dabo, sed diligentius: q̄ in hoc perdidit, ab alijs
recipiam, sed huic ipsi beneficiū dabo. Beneficio igitur tanquam
bonus agricola, cura cultūque sterilitatem soli vincens. Nō est
magni animi beneficiū dare & perdere, sed est magni animi pe-
dere & dare. Idem s. li. de Beneficijs: Propositū est optimi viri &
ingentis animi tandiū ferre ingratum, donec fecerit gratum.

¶ De Vindicatione.

Sequitur de Vindicatione, quam sic describit Tullius: Vindi-
catio est per quā vis, aut iniuria & omnino omne quod obse-
curum est, defendēdo & vlciscendo propulsatur. Hæc virtus me-
ximè necessaria est habenti potestātē secularem. Ro. 13. Dei mi-
nister est, vindex in irā ei qui malū facit. 1. Pet. 3. Subiecti estote
omni humanæ creaturæ propter Deū, siue regi quasi præcellētī,
siue ducibus tanquā à Deo missis ad vindictam malefactorum.

De misericordia PARS XIII. quæ subdividitur in septē capitula.
eiusdem. CAP. I.

Sequitur de misericordia, de qua hoc modo dicitur. Primo
spiciuntur eius descriptiones. Secundo, eius commendatio-
nes. Terrio quedam meditationes, quæ misericordiam iuvant.

Quarto.

Quarto, diuisiones pertinētes ad misericordiā. Quinto, dicitur de quo sit faciēda eleemosyna. Septimò, quomodo faciēda. Circa primū notandū, q̄ misericordiā sic describitur: Misericordiā est virtus per quā animus super calamitate afflictorū mouetur. Damascenus verò dicit, q̄ misericordiā est tristitia in alijs malis. Isid. 9. lib. Etymol. dicit q̄ misericors à cōpatiēdo alienae miseriae vocabulum est sortitus: & hinc appellata est misericordiā, quòd miserum cor faciat dolens de aliena miseria.

De commendationē Misericordiæ.

CAP. II.

Misericordiā commendat nobis & natura, & sacra scriptura. Natura multipliciter. Primò, naturali compassione quam habent membra vnius corporis adinuicē. I. Corinthiorum. Si quid patitur vnum membrum, cōpatiuntur omnia membra. Secundò, naturali pietate quam videntur habere animalia eiusdem speciei adinuicē. Dicitur enim in lib. de natura animalium, q̄ nō est auis vnius speciei vt se comedant. Itē quòd mortua equa pullū eius relictū alia suscipit nutriendū. Tertio, pietas quæ videtur esse animalium etiam irrationabiliū ad res alterius speciei. Dicuntur enim leones ad viā reducere aberrantes, & parcere hominibus prostratis corā se, & animalibus infirmioribus quàm ipsi sint, nisi necessitas famis ad aliud eos coegerit. Item multis experimentis compertū est, quòd lupi vel lupi paruos derelictos & à matribus expositos ab alijs bestiis defendunt, & etiā nutriunt. Scriptura commendat nobis misericordiā multiplici admonitione. Deuter. 15. Omnino indigens, & mendicus non erit inter vos. In eodem: Non cōtrahes manū, sed aperies eā pauperi. Item: Præcipio tibi vt aperias manū tuā fratris tuo egeno & pauperi. Tob. 4. Noli auertere faciē tuā ab illo paupere: itē enim fiet vt nec à te auertatur faciēs Domini. Eccl. 9. Oleū de capite tuo nō deficiat, id est, misericordiā de corde. Eccl. 29. Fœnerare proximo tuo in tēpore necessitatis illius. In eodem: Propter mādātum assume paupere. Eiusdem 7. Pauperi porrige manū tuā. In eodem: Exorate & facere eleemosynā ne despicias. Eiusdem 29. Pone thesaurum tuū in præceptis altissimi, & proderit tibi magis, quàm aurum. Zachar. 7. Misericordiā & miserationes facite vnusquisque cū fratre suo. Mat. 23. Si vis perfectus esse &c. Lucā 6. Estote misericordes. In eodem: Omni petenti te, tribue. Item: Date, & dabitur vobis. Eiusdem 11. Quod superest, date eleemosynam, & ecce omnia sunt munda vobis. Item 12. Vendite quæ possideris, & date eleemosynam. In eodem: Facite vobis sacculos qui nō veterascunt, thesaurum in-

deficientem in cælis. Eiusdem 16. Facite vobis amicos de mam-
 mona iniquitatis, &c. 2. Corinthiorum 8. Vestra abundantia il-
 lorum inopiam suppleat. Ephe. 4. Estote inuicem benigni: mise-
 ricordes. 1. Pet. 3. Estote compatientes, fraternitatis amatores:
 misericordes. 2. Pet. 1. Ministrare in pietate fraternitatis amatores.
 Item misericordiam cōmendat & creator & creatura. Creator
 dum exēplo suo ad misericordiā nos monet, miserationes enim
 eius super omnia opera eius, vt dicitur in Psal. Item miseri-
 cordia eius plena est terra. Ioël. 2. Benignus & misericors est, pa-
 tiens & multæ misericordiz, & præstabilis super malitia. Eius
 proprium est misereri semper, & parcere. Lucæ. 6. Estote miseri-
 cordes sicut & Pater vester misericors est. Balaam: Maximā po-
 testatem accipiens, datorem potestatis iuxta possibilitatē suam
 debet imitari. in hoc autē Deū maximē imitabitur, si nihil in-
 tauerit quā misereri pretiosus. Creatura commendat nobis
 misericordiam, dum viri sancti exēplo suo ad eam nos monent.
 Inter exempla verō sanctorum maximē nos monet ad miseri-
 cordiam exemplum Christi hominis: misericordia seu pietas
 crux aurea fuit quā Christ⁹ portauit, quæ videtur fuisse acerbio-
 ris supplicij, quā crux exterior, si magnitudo amoris quo nos
 diligebat attendatur. Sicut enim nō fuit amor sicut amor eius
 sic non videretur fuisse dolor sicut dolor eius. Dolor inquam cum
 passionis. Thren. 1. Videte si est dolor sicut dolor meus: miseri-
 cordia filium Dei de cælo deposuit, & corpore induit. iuxta ver-
 bum Augusti. Ipsa etiam pro redemptione pauperum eam ven-
 didit. Augustin. Redemit venditus, viuificauit occisus, honora-
 uit iniuriatus, misericordia eum vsque ad pedū nostrorū ablu-
 tionem humiliavit. Item eum vt clypeum nobis opposuit, vt sic
 licet ictū sustineret quē Deus pater humano geneti minabatur.
 Tunc impletū est illud, Scapulis suis obumbrabit tibi: Et illud.
 Scuto circūdabit te veritas eius. Item illud Sapientiz 5. Dextera
 tua teget eos, Dextera Dei patris, Filius est. Tunc exaudita est
 oratio illa, custodi nos domine vt pupillam oculi. Pupilla oculi
 manus oppositione custoditur, vt manus ictum suscipiat quem
 pupilla susceptura erat. Misericordia enim fideiussorem pro ho-
 minibus posuit morti adiudicatis. Eccle. 29. Gratiā fideiussore-
 ris ne obliuiscaris: animam enim suam posuit pro te. ¶ Ad com-
 mendationem etiam Misericordiz facit quod ipsa super omnia
 Deo placet, & Diabolo displicet, & homini prodest. Primum
 ostenditur diuersis testimoniis scripturæ: Augustinus: Non est
 quod ita faciat Deo amabiles, vt pietas. In Psal. Diligite miseri-
 cordiam

cordiam & iudicium. Prouerb. 21. Facere misericordiam & iudicium magis placet Deo, quam victima. Osee 6. Misericordiam uolo, & non sacrificium. Matth. 9. Discite quid est, Misericordia uolo, & non sacrificium. Ratio quare misericordia tantum Deo placet, hac est, quia Deo maxime assimilatur, ut prius ostensum est. Ecclesi. 13. Omne animal diligit simile sibi. Misericordia unguentum est quo ungitur Christus, & maxime quantum ad membra illa quae maxime unctione indigent, scilicet quantum ad pedes. Quod figuratum est in hoc, quod Magdalena unxit pedes eius. Lucae 7. Bernardus: Bonum est unguentum contritionis quod de recordatione peccatorum conficitur: melius deuotionis, quod fit de recordatione beneficiorum Dei. Porro utranque vincit unctio pietatis. Misericordiam Christus specialiter consuluit. Matthaei 19. Si vis perfectus esse &c. Illam ultimum remedium posuit, Lucae 11. Veruntamen quod superest, date elemosynam, &c. Reversurus etiam ab apostolis suis, misericordiam illis commendare in pedum ablutione uoluit. Ioan. 13. Sicut enim factum illo iuxta historiam commendauit nobis humilitatem: ita secundum mysterium commendauit nobis pietatem. Aqua enim in pelui est pietas in corde. Ipse etiam in die iudicij de operibus misericordia specialiter disceptabit. Matthaei 25. Misericordia diabolo maxime displicet, cum per eam maxime vincatur. Unde super illud Psal. Misericordia mea & refugium meum, dicit glossa. De nullo sic vincitur inimicus diabolus, sicut de misericordia. Cum diabolus in multis respectu hominis excellat: in hoc tamen, quod misericordiam non habet, homo ei praecellit. Ipse crudelis est, & non miserebitur. Iere. 6. Misericordia homini maxime prodest. 1. Timot. 4. Exercitatio corporis ad modicum utilis est: pietas autem ad omnia utilis est. Quam utilis sit pietas seu misericordia homini, manifestum fiet si multiplicem effectum eius ostendamus. ¶ Notandum ergo quod misericordia peccato obstat. Ecclesiast. 4. Ignem ardentem extinguit aqua, & elemosyna resistit peccatis. In multa peccata caderet peccator, a quibus elemosynae quas facit eum custodiunt. Item spiritum peccantiae homini impetrat. Unde dicitur promissionem habere vitae quae nunc est, & futurae. 1. ad Timot. 4. ubi dicit glossa. Si quis misericordiam sequitur, si lubricum carnis patiat, vapulabit quidem, sed non peribit. Quod non est intelligendum de illo qui propter fiduciam quam habet in elemosynis quas facit peccat. Talis enim dicitur ad Rom. 2. An ignoras, quod benignitas Dei ad poenitentiam te adducit? Tu autem secundum duritiam tuam &

cor impēnitens thesaurizas tibi irā. Itē bona temporalia multiplicat. Gregor. in dialog. Terrenā substantiā per hoc, quod pauperibus distribuuntur, multiplicantur. Bonifacius duodecim aureos accepit de cista nepotis Constantini presbyteri, & dedit pauperibus, quos ille acceperat de equo suo vendito: qui cū reuersus audisset cistam suam fractam, iratus est in episcopum. Et episcopus ingressus ecclesiam, rogauit vt Dominus daret ei aliquid quo mitigaret furorem presbyteri, & inuenit statim in sinu suo duodecim aureos fulgentes, quos dedit, & dixit ei: Scito quia post mortem meā episcopus non eris huius loci. Ille enim collegerat illos aureos pro acquirendo episcopatu post mortē eius. Idē Bonifacius cū esset puer, omne triticū matris suae expendit in vsus pauperum, quod cū mater horretu ingressa perpendisset, cepit eū increpare, & se ipsam pugno cadere in facie. Sed oratione facta à Bonifacio, statim horretu plenu inuentū est. Quo viso mater cepit eū vrgere vt daret, quā ita celeriter posset que petisset accipere. Lucē 6. Date, & dabitur vobis. Prouerb. 11. Alij diuidunt propria, & ditiores fiunt: alij capiunt non sua, & semper in egestate sunt. Eiusdem 27. Qui dat pauperi, non indigebit: qui despicit deprecationem, sustinebit penuriam. 3. Reg. 18. Illi viduae quae Eliam paut, farina & oleum non defecerunt. Ratio huius potest esse: quia homo misericorditer dispensat pauca bona sibi cōmissa, & ideo merito super multa cōstituitur. Mat. 15. Item Deum placat. Prouerbiorum 21. Munus absconditum extinguit iras: & donū in sinu indignationem maximam. Gen. 32. Placabo eū muneribus quae praecedunt. Tob. 3. dicitur de eleemosyna quod ipsa est quae purgat peccata. Esa. 58. Si effuderis esurienti animam tuam, & animā afflicti repleueris: orietur in tenebris lux tua. Lux, inquam, gratia. Misericordia à seruitute diaboli liberat. Esa. 10. Computrescet legum à facie olei. Oleum dicitur misericordia: quia sicut oleum ceteris liquoribus supernat, sic opus misericordiae precellit respectu aliorum operum. Misericordia à morte spirituali suscitari facit. Sicut Doreas plena operibus bonis & eleemosynis quas faciebat meruit corporaliter suscitari Act 9. Misericordia meretur à Domino visitari. Sicut legitur de Cornelio, Actū 10. Erat Cornelius eleemosynas multas faciens plebi, & ait angelus ei: Orationes tuae & eleemosynae tuae ascenderunt in memoriam in conspectu Domini. Contra peccata nihil tantū videtur valere, quātum misericordia. Vnde super Matt. 12. Extēde manū tuam, & extendit, & restituta est sanitati. dicit gloss. Nihil plius

allet curationi quàm eleemosynarū largitas. Et subditur: Fru-
 strā pro peccatis rogaturus manus ad Deum expandit, qui has
 ad pauperes pro posse non extendit. Itē gratiam cōseruat. Eccle.
 10. Dicitur de eleemosyna: Gratiam eius quasi pupillam con-
 seruabit. Item hostem impugnat. In eodem: Super scutum & su-
 per lanceā aduersus inimicum tuum pro te pugnabit. Item quæ
 petit à Deo, impetrat. Ecclesiast. 29. Conclude eleemosynam in
 manu pauperis, & hæc exorabit pro te. Esa. 58. Frange esurienti
 panem tuum, &c. Et subditur: Tūc inuocabis, & dominus exau-
 dit: & clamabis, & dicet, Ecce adsum: quia misericors sum do-
 minus Deus tuus. Misericordia multum potest ei ga Deum. Ipsa
 reuocat Dei sententias, vt in Niniue. Ionæ 3. Et Achab
 Reg. 21. Legitur etiam 10. Iudicium: Non Addam, inquit domi-
 nus, vt liberē vos. Et post legitur: Doluit dominus super mise-
 ricordia eorum. Hæc luctatur cum domino, vt Iacob luctatus est cū
 angelo. Gen. 32. Et Sapen. 18. legitur de Aaton, quod resistit iræ.
 Ira Dei tunc resistitur, quando ipsemet qui irascitur opi-
 latur. Misericordia dicitur Deū vincere quodammodo. Vnde
 dicit ecclesia, Quæ te vicit clementia, vt ferres nostra crimina?
 Dicitur etiam peccata nostra de eius memoria delere. In Psal.
 Omnes iniquitates meas dele. Ezech. 18. Si impius egerit pœni-
 tentiam ab omnibus peccatis suis quæ operatus est &c. omnium
 iniquitatum eius quas operatus est nō recordabor. Misericordia
 Deo fœneratur. Prouerb. 19. Fœneratur domino qui miseretur
 pauperia. Eiusdem 22. Qui accipit mutuum, seruus est fœnerā-
 tis. Est ergo Deus quasi in potestate hominis perfectè miseri-
 cordis, sicuti seruus in potestate domini, & ille qui mutuū acce-
 pit in potestate fœneratoris. Itē misericordia non solum potest
 in terra, sed in cœlo. Ipsa cælū inclinauit. Ista inclinatio mani-
 festata est ex hoc, quod breuior est nunc via in cælū quàm esse
 solebat. Adam per multa millia annorum vix peruenit illuc,
 modo verò vna hora quandoque peruenitur. Item misericordia
 ostium cœli: Christum scilicet, qui dicit Io. 10. Ego sum ostium:
 si quis in die Parasceues, & fecit volare quasi in duo frustra: sci-
 licet corpus & animā: & sic pauperibus cœlestem ingressum pa-
 raferit. Ipsa viam paradisi dilatat. Prouer. 18. Donū hominis di-
 latat viā eius, & ante principes spatium ei facit. Item miseri-
 cordia hominē filium Dei efficit. Eccl. 4. Esto pupillis misericors vt
 pater. & pro viro matri eorū: & eris tu velut filius. Altrissimi, fi-
 lius obediens, & miserebitur tui magis, quàm mater. Misericor-
 dia Deum suum efficit. Hebr. 13. Beneficentiæ & communionis
 nolite

nolite obliuisci. Talibus enim hostiis promeretur Deus. Ipsa specialiter honorat Deū, propter eū pauperibus sua tribuendo. Prou. 14. Honorat dominū qui miseretur pauperis: ideo meretur in futuro à Deo honorabitur. Item misericordia à peccata pro peccatis debita hominem absoluit. Prou. 13. Redemptio animarū viri, diuitiā suā. Daniel. 4. Peccata tua eleemosynis redime. 3. Reg. 4. Pauper mulier oleo sibi multiplicato soluit credidit suo. Itē misericordia amicos & adiutores sibi multiplicat. Ipsa pauperes facit stipendiarios suos. Greg. Pauperes nō sunt exortēdendi vt egeni, sed exorandi, vt patroni. Luc. 16. Facite vobis amicos de māmōna iniquitatis. Prouer. 22. Victoriā & honestatē acquireret qui dat munera. Item misericordia hominem in bono roborat. Eccl. 3. de dante eleemosynam: In tēpore casus sui inueniet firmamentum. Item misericordia homini benedicti facit. Vnde eleemosyna vocatur benedictio. 1. ad Cor. 9. Homini misericordie benedicit Deus. Deut. 15. Omnino indigens & mendiculus non erit inter vos, vt benedicat tibi Deus. Benedicit etiam ei populus. Prouer. 19. Qui pronus est ad misericordiam, benediceretur. Deutero. 33. Benedictus filius Aser sit placens fratribus, & tingat in oleo pedem suum. Hęc tria concomitantur se, tingere in oleo pedem affectus, esse benedictum & placentem hominibus. Ruth. 2. Sit benedict⁹ qui misertus est tui. Misericordia etiā benedicit pauper, qui ab eo recipit eleemosynam. Job cap. 29. Benedictio perituri super me veniebat. Item misericordia morienti societatem facit. Ambrosius: Non sunt bona hominū quę secum ferre non potest: Sola misericordia comes est defectorum. Ipsa etiā animam in infernum ire non permittit. Tob. 12. dicitur de eleemosyna, quod à morte liberat, & non patitur animas ire in tenebris. Ipsa etiam in iudicio liberat & regnum accipit. Tob. 12. dicitur de eleemosyna, quod facit inuenire vitam æternā. In Psal. Iucundus homo qui miseretur & commodat, respondet sermones suos in iudicio. Ibi specialiter fiet disceptatio de operibus misericordie. Matt. 25. Venite benedicti Patris mei, percipite, &c. Esuriui enim, & dedistis mihi manducare, &c. Misericordia filium Dei in mundum fecit descendere. Eadem homines in cælum facit ascendere. Ad hoc signandum Christos in monte Oliueti in cælū ascendit. In monte enim oliueti eminentia misericordie designatur. Legitur etiam 3. Reg. 6. quod in ingressu oraculi fecit Salomō duo ostiola de lignis oliuarū. Quę duo ostiola possunt intelligi duę partes misericordie. Vna est qua cōpatimur miseris spirituali. Qui perfectē misericors est.

am beatus reputatur certa spe rādem beatus futurus in re. Mi-
 sericordes maxime de Dei misericordia sperare possūt. in Psal.
 Ego sicut oliua fructifera in domo Dei speravi in misericordia
 Dei. In Psal. Beatus qui intelligit super egenū & pauperē. Prou.
 14. Qui miseretur pauperi, beatus erit. Matt. 5. Beati misericor-
 des. Itē misericordia loca in regno cœlorum assignat, Eccl. 16.
 Omnis misericordia faciet vnicuique locum secundum intelli-
 gitum peregrinationis illius, & secundum meritum operum il-
 lius. Misericordia est negotiatrix prudentissima. Matth. 25. Pru-
 dentes virgines acceperunt oleum in vasis suis. Qui verē pru-
 dens est, oleum pietatis vult habere in corde suo sine quo non
 habetur ignis charitatis. 1. Io. 3. Qui habuerit substantiam huius
 mundi, & viderit fratrem suum necessitatem habere, & clausit
 viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo? Iac. 3.
 Sapiētia quæ desursum est, plena est misericordia. Negotiatio-
 nem misericordię specialiter cōsultit filius Dei. Matt. 10. Vade,
 & vende omnia quæ habes, & da pauperibus. Voluit Paulus vt
 Timotheus hanc negotiationem præciperet his quos habebat
 regere. 1. ad Tim. 6. Diuitibus huius seculi præcipe facile tribue-
 re, communicare, thesaurizare sibi fundamentum bonum in fu-
 turum ¶ Misericordia in negotiatione videretur Deum circūue-
 nire, dum pro luto temporalium aternas diuitias recipit. Osee
 11. Ciscumuenit me in negotiatione Ephraim. Aug. Præbe re-
 ctum, & accipies cælum. ¶ Misericordia calicem frigidæ aquæ
 proximo tribuit, & torrentē voluptatis aternæ recipit. Ipsa ter-
 ram in cælum commutat, hæc est commutatio dextra excelsi.
 ¶ Misericordia hominē periculose oneratum vtiliter exonerat,
 & proximum eius iuvat. Aug. in lib. de Disciplina Christiana,
 loquens ad diuitē: Da, inquit, aliquid fratri tuo. Da aliquid pro-
 ximo tuo. Da aliquid comiti tuo. Vita ista via est simul ambulā-
 tia. Sed fortē dicis, Ego diues, ille pauper. Sarcinam tuam com-
 memoras. Pondus tuū laudas. Et quod grauius est, constrinxisti
 ad te sarcinam tuam, iam non potes porrigere manum. Onera
 te, liga te, quid te iactas? quid te laudas? Solue vincula colli tui.
 Minue de sarcina tua. Da comiti, & illum adiuuas & te releuas.
 ¶ Misericordia vnde dare videretur potius accipit. Vnde Aug. Re-
 miniscere, inquit, non solum quid des, sed quid accipias. Panis
 quem das terra est, de terra in terram, vt fulciatur terra, vt refi-
 ciatur terra. Poterit itaque pauper dicere, Vide ne plus tibi præ-
 stem accipiendo quā tu dando. Si enim non esset qui à te ac-
 ciperet, non erogares terram & emerēs cælum: contemne me, si
 nihil

nihil peris ab eo qui fecit me & te. Si enim petiturus es quia
 me exaudisti, tibi praestas vt exaudiaris. Age illi gratias qui rem
 ta pretiosam vili precio te facit emerere. Das quod in tempore
 rit, accipis quod manet in aeternum, vnde sis socius angelorum
 vnde nunquam sitim famemque patiaris. Et subdit: Nemo
 cat quia praestet pauperi: sibi enim plus praestat, quam pauperi.
 ¶ Misericordia bona sua quae dare viderur in saluo ponit, & de
 de thesauru facit. Mat. 6. Thesaurizate vobis thesauros in caelo.
 Et beatus Laurentius: Facultates ecclesiae quas requiritis, manus
 pauperum in caelestes thesauros deportauerunt. Tob. 4. dicitur
 da eleemosynam. Praemium enim bonu tibi thesaurizas in die
 necessitatis. Augustinus: Considerate fratres, quam multi subib
 bona omnia perdiderunt, quae studiosissime recondabant, ne
 quum vno impetu hostili captiui ducti sunt, vel quum eis dila
 dentibus flamma successit. O quomodo tales poenituit: quia no
 audierunt domini consilium, scilicet, Da pauperibus, & habebis
 thesaurum in caelo. Audires amicum tuum consilium tibi dante
 tem de thesauro tuo, & contemnis Deum consilium dantem de
 corde tuo. Inuasit hostis domu, nunquid inuaderet caelum? Oc
 cidit seruum custodem, nunquid occideret dominum seruatore
 rem? Qui sunt pauperes quibus damus, nisi delatores nostris
 Delatori tuo das, in caelum portat quod das: an excidit tibi Greg.
 Securius diuitia transferuntur de patria in patriam per manus
 pluriu quam per manus vnus, secundu Aug. Manus pauperu sunt
 gazophylaciu Christi. Vnde quod in manu pauperis ponitur in
 gazophylacio Christi mittitur, imo quod plus est, in manu de
 ponitur, & ideo ia auferri non potest ei qui dedit, quu no sit
 de manu eius possit eruere. Misericordia bona terrena quae po
 fessoribus suis solent esse noxia, vtiliter expendit. Isid. Hoc tu
 tum habet bonu possessio praesentiu reru, si vitam reficiat mule
 roru. ¶ Et notandum quod virtus misericordiae non solum est
 valde vtilis, sed etiam valde mirabilis. Ipsa de malis alioquin
 melioratur, de sordibus aliorum sanatur, de paupertate ditatur,
 de infirmitatibus alioru sanior efficitur, ipsa portat onera alio
 rum implens legem Christi, ad Galat. 6. Alter alterius onera
 portate, &c. Et quato plura bona portat, tanto velocius currit
 quia ad beatitudinem festinantius tendit. Ipsa onera aliena
 quenter furatur hominibus nescientibus, dum ipsis negligentibus
 peccata eorum assumit & portat dolendo, ludendo, orando
 pro eis eleemosynam faciendo, disciplinis se affligendo. Misericordia
 quanto plura onera proximi portat, tanto oneratur
 proprio
 factore
 poti⁹ vi
 & de tri
 tuncur
 tere vid
 mi sua f
 charitas
 vero alic
 iudicium
 ritum, in
 duae virt
 ratur e
 protege
 patris q
 volui co
 gat pulle
 vno obl
 remuner
 seminati
 & mere
 git ad se
 pauperes
 opus mi
 parce ser
 milerur.
 Ecclesiar
 semen po
 mosyna
 Ecclesiar
 scondas
 omnia t
 bus nost
 deserim
 Qui per
 Quasi d
 nas, ren
 sem e tr
 accepit.
 milerur
 elef, a
 propo

propriorum peccatorum magis se exonerat. Misericordia de
 foetore eorum qui spiritualiter sunt mortui non moritur, sed
 poti⁹ viuificatur. Ipsa est quæ colligit de spinis peccatorū vnas,
 & de tribulis ficus. Misericordia mala aliena in bona conuer-
 tuntur. Duæ virtutes sunt quæ omnia quæ proximi sunt acqui-
 rere videntur, scilicet charitas & pietas. Charitas bona proxi-
 mi sua facit. Gregorius: Pensent inuidi quantum bonum est
 charitas quæ aliena bona sine labore nostro nostra facit: pietas
 verò aliena mala sua facit. Vnde hæ duæ virtutes venientes ad
 iudicium de nundinis huius mundi, dirissima, quantum ad me-
 ritum, inuenientur, idè abundantissime remunerabuntur. Hæ
 duæ virtutes aliæ sunt quibus fouentur proximi bona, & por-
 tantur eius onera. Vnde super illud, Sub vmbra alarum tuarum
 protege me, dicit glossa: Misericordia & charitas sunt alæ
 patris quibus nos protegit. De his alis Matthæi 23. Quoties
 volui congregare filios tuos quemadmodum gallina congre-
 gat pullos suos sub alas, & noluisti? Item misericordia de
 vno obsequio duplicem habet mercedem. In præsentem enim
 remuneratur & in futuro, vt prius ostensum est. Ipsa de vna
 seminatione duplicem messem colligit. Ipsa seminat in terra,
 & metet in celo: ipsa consilio domini agros aridissimos ele-
 git ad seminandum. Luca 14. Quum facis prandium, voca
 pauperes, &c. Et hi vberius ei fructificant. Et notandum quòd
 opus misericordiæ semini comparatur, 2 ad Corinthios 9. Qui
 parce seminat, parce & metet, eò quòd semini in multis assi-
 milatur. Semen absconditur, sic eleemosyna occultè danda est.
 Ecclesiastic. 29. Conclude eleemosynam in sinu pauperis. Item
 semen perdi videtur, cum seminando potius renouetur: sic elee-
 mosyna quum datur, perdi videtur, sed sic melius seruatur.
 Ecclesiastic. 29. Perde pecuniam propter fratrem, & non ab-
 scondas illam sub lapide in perditionem. Isidorus: Terrena
 omnia seruando amittimus, largiendo seruamus. Diu cum re-
 bus nostris durare non possumus, quia aut nos illas moriendo
 deserimus, aut ille nos viuètes deserunt. Et super illud Matt. 16.
 Qui perdit animam suam propter me, inueniet eam, dicit glossa.
 Quasi dicatur agricola: Si frumentum seruas, perdis: si semi-
 nas, renouas: solas quas dederis semper habebis opes. Item
 semè cum fœnore surgit: & qui dat eleemosynam, centuplum
 accipit. Vnde super illud Proverbio. 19. Fœneratur domino qui
 miseretur pauperis, dicit interlin. Centuplum accepturus. Ec-
 clestastic. 35. Retribuens Deus est, & septies reddet tibi. Semen
 pretio

pretiosus in vno anno seminatur, & in alio anno metitur: semine
 verò minus pretiosum vt hordeum, in eodem anno seminatur
 & metitur. Sic eleemosyna pretiosa est quæ seminatur in anno
 gratiæ, cuius messis expectatur in anno gloriæ. Item semen
 lu pressum & retardatum huberius fructificat: Sic eleemosyna
 quæ aduersitate premitur, maiorem habitura est remuneratio-
 nē: vt eleemosyna cui detrahitur, magis remuneranda est, quam
 quæ laudatur. Itē misericordia hic quasi omnia tormenta susti-
 net. 2. Cor. 12. Quis infirmatur, & ego non infirmor, &c. Ideo in
 futuro merito non ei à tormēto parceretur. Ipsa est quæ exemplo
 Petri dicit domino: Tecū parata sum in mortem & in carcerem
 ire. Luc. 22. Ideo in futuro merito è carcere infernali immu-
 nū erit. Itē ad cōmendationem misericordiæ valere potest detestatio
 sui oppositi. ¶ Notandum ergo quòd non solum in misericordi-
 a indigna est venia, imò quòd plus est, homini in misericordi-
 a videntur peccata iam dimissa reuocari. Math. 18. Seru-
 nequam, omne debitum dimisi tibi, quoniam rogasti membra
 oportuit & te misereri, &c. Et iratus dominus eius, tradidit eum
 tortoribus quoadusque redderet vniuersum debitum. Misericordi-
 a verò literas remissionis habet in Euangelio etiam in
 paria. Primò, Math. 5. Beati misericordes, quoniam ipsi misericordi-
 am consequentur. Cum misericordia Dei fons sit, & miseri-
 cordia nostra fluuius: quomodo esse posset quòd fluuius miseri-
 cordiæ nostræ ad proximum flueret, & fons diuinæ miseri-
 cordiæ nobis siccus esset? Angust. Fluit riuus, & fons siccabitur.
 Item quum omne animal diligat simile sibi, Eccl. 13. quomodo
 hoc esse posset quòd Dei misericordia hominem misericordem
 damnaret? Secundò, Math. 6. Si dimiseritis hominibus peccata
 eorū, dimittet & vobis Pater vester cælestis delicta vestra. Ter-
 tiò, Luc. 6. Dimittite, & dimittetur vobis. Itē vbi est misericordi-
 a, est peccatorum abundātia. Osee 4. Non est misericordia, &
 non est scientia Dei in terra. Et subditur: Maledictum & mō-
 dadium & homicidium & furtum & adulterium inuēdauit.
 Item illi cui deest misericordia, fiet iudiciū sine misericordia.
 Iac. 2. Iudicium sine misericordia ei qui non fecerit misericordi-
 am. Im misericordi aures Dei clausæ sunt & in præsentia & in
 futuro. Prou. 21. Qui obturat aurem suam ad clamorem pauperis,
 ipse chamabit, & non exaudietur. Exemplum habemus in
 hoc Luc. 16. in diuite epulone, qui panis micæ Lazaro negavit
 in tormentis positus guttam aquæ postulans nō accepit. Itē ad
 commendationem misericordiæ facit, si ostendatur eius præ-
 cium.

eminēti
 in hoc p
 21. Obse
 Ara host
 tu ver
 tas est
 uis bon
 tas enim
 hoc facit
 est sua la
 ipsum la
 iustitiæ p
 dix. han
 potestari
 fericiordi
 iustitiæ:
 uamen à
 iustē, ali
 misericor
 tionē tuę
 soli adiu
 tionis eri
 tetur hon
 tur, absol
 cordia. In
 nitur cō
 nus episc
 mēto, lice
 omnibus
 & dignit
 cillens ac
 trpender
 misiret
 iustit gra
 reditore
 domum c
 cor, adder
 ta die red
 propriare
 ta conuit
 bitur iust

eminētia ad alias virtutes. ¶ Notādū ergo, q̄ respectu abstinētię
hoc præminet, q̄ abstinētia Deo corpus immolat. Ad Rom.
21. Obsecro vos per misericordiā Dei vt exhibeatis corpora ve-
stra hostiam viuētem. Misericordiā verò immolat cor. Respe-
ctu verò charitatis in hoc præminet misericordiā, quòd chari-
tas est fluuius bonitatis ripas suas nō exiens, Pietas verò est flu-
uius bonitatis ripas suas exiens, & latè extrā inundans. Charitas
enim vt charitas, tantum sua communicat: pietas autem &
hoc facit & aliud: mala enim aliorū insuper sibi assumit. Parum
est sua largiri, quòd facit charitas: sed cumulus charitatis est se-
ipsum largiri ad cōpatiendum, quòd facit pietas. Respectu autē
iustitię, prout iustitia strictè sumitur, & est opposita misericor-
dię, hanc habet præminētia quòd ipsa est summa iudiciarię
potestatis. Misericordiā enim super omnia opera eius. Iac. 2. Mi-
sericordiā superexaltat iudicium. Vnde licet appellare à curia
iustitiā ad curiā misericordię. Vnde si vides tibi imminere gra-
uamen à iustitia, in d̄ quocunq; modo contra te iudicet etiam
iuste, aliter enim facere non potest, confidenter appella ad Dei
misericordiā: quoniam iustitia necesse deferre habet appella-
tioni tuę. Forū curię misericordię est forū pœnitentię: hoc est
solū adiutorum refugium. In hoc foro fertur sententię absolu-
tionis etiam cōfitentibus culpas suas. In aliis curiis si quis cōfite-
retur homicidium, dicitur à iudice, suspendatur: in hoc si cōfite-
retur, absoluitur. Itē respectu obedientię cōmendabilis est miseri-
cordia. Interdum enim obedientię & etiam ceteris virtutibus
nititur cōtraire. Vnde narrat Greg. in lib. Dialogorum, q̄ Pauli-
nus episcopus se in seruitutē posuit pro quodam captiuo redi-
mēto, licet addictus esset curę pastorali, & Deus qui miseretur
omnibus aliis miserentibus, eum postea in plenitudinem officij
& dignitatis restituit. Et quidā conuersus Carthusiensis profi-
tens ad nundinas, & quadraginta libras secū deferens vt eas
expenderet in necessitatibus domus suę, comitem habuit in via
militem veteranum debilem & pauperem, quem quum agno-
uisset grauatum esse ære alieno & ire ad petendum inducias à
creditore, conuersus dixit militi, q̄ iret secum: qui ingressi sunt
domum creditoris, & cum peteret inducias, denegauit eis credi-
tor, addens, quòd filium eius vinctum in carcerem poneret, nisi
ea die redderet vniuersum debitū, & tota eius hereditas ei ap-
propriaretur. Pro quo quū intercederet cōuersus, creditor mul-
ta conuitia ei intulit. Ad quem conuersus, Hodie, inquit, libera-
bitur iustus iste de carcere mortis, & proiciens ante pedes 40.

libras. redemit filiū militis de carcere, ipsumq; à debito libera-
uir. Qui rediēs narravit fratribus quæ gesta erāt. Illi vero quā
viri spirituales multum in hoc factō commendabant eum. Item
quidam sanctus homo quendam pœnitentem ligatū à summo
pontifice exoneravit tunica plumbea. Qui interrogatus quæ au-
thoritate hoc fecisset. Respondit, Auctoritate illius qui ait, Bene-
miseri cordes, quoniam misericordiam consequētur. Mat. 5. Vir-
tus misericordiæ maximè cōpetit statui miseræ in quo sumus.
Hæc virtutem didicit Christus plus quā x x. annis ad Hebræos.
Non habemus pontificem qui non possit cōpati infirmitatibus
nostris. Bern. Multa voluit pati Christus, vt compati sciret.

De his quæ possunt iuuare misericordiam.

C A P. III.

T Angedæ sunt aliquæ meditationes quæ possunt iuuare mi-
sericordiam. Quarum prima attenditur circa naturæ cōfor-
mitatem. Aliquis enim moueri potest ad miserandum proximo,
habito respectu ad naturæ cōformitatē. Esa. 58. Cūm videris na-
dum, operi eum, & carnē tuam ne despexeris. ¶ Secunda attendit
principij nostri vnitatē. Sumus enim omnes ex vno patre & vna
matre. Aug. in lib. de disciplina Christiana. Si putamus non esse
proximos nisi qui de eisdē parētibus nascuntur, Adam & Eam
intēdamus, & omnes fratres sumus. ¶ Tertia attenditur circa mi-
seriam propriā, vt homo intelligat quæ sunt proximi ex seipso.
Prou. 19. Homo indigēs, misericors est. Homo qui indigentiam
magnam habuit, alienæ indigentiæ compati nouit. ¶ Quarta at-
tendit spirituales fraternitatem. Fratres enim sumus ex vno pa-
tre, scilicet Deo nati: & vna matre, scilicet ecclesia, eandē habē-
turi hereditatem. 1. Io. 3. Qui habuerit substantiam huius mundi,
& viderit fratrem suum necessitatem habere, & clauerit viscerum
sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo: ¶ Quinta attendit
Dei in homines paternā charitatem. 1. Io. 3. Videte quale charita-
tatem dedit nobis Deus pater, vt filij Dei nominemur & simus.
Secundū hanc meditationem operatur qui dat pauperi, eō quod
credit eum filium Dei. ¶ Sexta attendit capitis ecclesiæ & mem-
brorum vnitatē, quæ tanta est, quod caput reputat sibi fieri quod
membris fit. Sicut caput corporis reputat sibi beneficiū exhiberi
quod pedibus exhibetur: sic beneficiū pauperibus exhiberi. Chri-
stus sibi reputat exhiberi. ¶ Et notandum circa hæc meditatio-
nem, quod quando pauper elemosynam quaerit ab aliquo, illi
à quo pētur quatuor debet attendere. ¶ Primo, quis petat, quo-
niā Deus. Matt. 25. Quod vni ex minimis meis fecistis, mihi fe-
cistis. Hier. Quotiescunq; manum pauperi extenderis, Christus

cogita. Aug. in lib. de disciplina Christiana: Christus petit, & nō accipit, & offendis nomen pietatis crudelibus verbis, & dicis: Et quid seruo filiis meis? Christū illi oppono, filios suos mihi reponit. Magna iniustitia vt habeas vnde luxurietur filius tuus, egeat Deus tuus. Cum enim legisti, Quod vni ex minimis meis fecistis, & mihi fecistis, & non rimuisti: ecce quis eget, & filios tuos numera: postremo numera filios tuos, adde vnū illum inter illos, dominū tuum numera: vnum habes, sit ille secundus: duos habes, sit tertius: tres habes, quartus sit. ¶ Secūdo debes cogitare quid petit Deus, quoniā suum petit, non tuum. Vnde valde ingratus est qui de bonis Dei abūdanter habet ad mensam suam, & tamen non vult dare modicum panis Deo petenti. Aug. Dicit tibi Christus, Da mihi de eo quod dedi tibi. De meo quaro, & mihi nō donas: da, & reddo: habuisti me largitorē, facito debitorē. ¶ Tertio cogitare debet ad quid petat: nō enim petit ad dandum, sed ad mutuandum & ad centuplas vsuras. Aug. Miser homo, quid sceneraris homini? scenerare Deo, & centuplum accipies, & vitam æternam possidebis. Mira ingratitudo hominū qui nolunt accommodare Deo ad tales vsuras, ad quales accommodaret alicui Iudæo vel Saraceno. ¶ Quarto debet cogitare, quod ipse habet perere à Deo regnū æternum, qui modo petit ab eo modicum panis: & si negat Deo hoc modicum, negabit ei Deus regnum suū. Pro. 21. Qui obturat aurē suam ad clamorē pauperis, clamabit & ipse, & non exaudietur. Sapiens: Ne dubites cū magna petas, impedere parua. ¶ Septima meditatio attendit liberalitatem quam habent homines ad membra diaboli. Si enim diuites mali declinet ad eos, importunissimē inuitantur, & quasi dilaniantur, & pro illis magnæ expensæ fiūt. Christus verò in membris suis vix inuenire potest vnde sustentetur. ¶ Octaua attendit Dei pietatem quam nobis exhibuit in sua paupertate, quando seipsum pro nobis dedit, & pro nostra redemptione vendi voluit.

De diuisionibus pertinentibus ad misericordiam, & de operibus misericordie per ordinem: primo de spiritualibus, circa que tanguntur octo in: itantia ad compatiendum Crucifixo pro nobis, deinde de corporalibus.

CAP. IIII.

NOtandum quod est misericordia cōmendabilis, & est misericordia derestabilis. Cōmendabilis est, quæ est respectu personæ: derestabilis, quæ est respectu culpæ. Grego. in homil. Ad culpas quisque non debet compassionem exercere, sed zelum. Compassio quippe homini, & vitis rectitudo debetur, vt in vno eodēque homine & diligamus bonum quod factum.

est, & persequamur mala quæ fecit. Itē Greg. Sunt plerique qui cōpassionem proximo nō spiritualiter, sed carnaliter impediunt, ut ei non ad virtutem, sed quasi miserando ad culpas fauerent. Qui carnaliter hominibus miseretur, potius sunt crudeles quam misericordes, licet misericordes vocentur. Pro. 20. Multi misericordes vocatur: virum autem fidelem quis inueniet? Item notandum quod quædam opera misericordie sunt spiritualia, quædam corporalia. Spiritualia sunt, ut cordis cōpassio, iniuriarum dimissio, peccantiū correctio, ignorantium instructio, de cōpassione dicit gl. Greg. super illud Iob 30. Cōpariebatur anima mea pauperi. Plus est cōpassio, quam datum, quia rem quālibet plerumque dat etiam qui nō cōparitur: nunquam qui verē cōparitur, quod necessarium conspiciet proximo suo negat. Ibidē dicit inter. Plus est de seipso dare, quam de suis. Itē Greg. Exteriora largies rem extra seipsum præbuit: qui autē fletum & cōpassionem proximo tribuit, ei etiam aliquid de seipso dedit. Cōpassio crux est interior, cuius brachium superius est cōpassio qua quis compatitur Christo pro nobis passio: brachiū inferius est cōpassio, qua quis cōparitur his qui sunt in purgatorio. Sinistrum verō brachium est compassio qua quis compatitur his qui sunt in hoc mundo quantum ad pœnalem miseriam. Dextrū brachiū est cōpassio qua quis cōparitur animabus quæ pereūt in hoc mūdo. Aug. Similis in te viscera Christiana compassionis, qui plangis corpus à quo recessit anima, & nō plangis animam à qua recessit Deus? Ecclē. 22. Luctus mortui, septē dies: fatui autē & impij, omnes dies vitæ illorū. ¶ Et notandū quod multa sunt propter quæ aliquis solet alij multū cōpari, quæ omnia circa Christū occurrūt. ¶ Primum est doloris magnitudo. Hæc causa verē fuit in Christo. Thren. O vos omnes qui trāsitis per viam, attēdite & videte si est dolor sicut dolor meus. ¶ Secundum est, amoris magnitudo. Hæc causa fuit in beata Virgine, cum propter magnū amorē quē habebat ad filiū suū gladius pertrāsibat animā eius. Luc. 2. De David etiam legitur. 2. Reg. 18. quod dicebat, Fili mi Absalō, Absalō fili mi, quid mihi det ut ego pro te moriar? id est, vice tui. Videbatur reputare mortem filij, sui grauiorē sibi propria morte. De bono patre dicitur Ecclē. 30. Pro animabus filiorū colligabit vulnera sua & super omnē vocem turbabuntur viscera eius. Propter hanc causam filij qui tenerrimē amant matres suas, molestius sustinent quum eas vidēt percuti, quam si ipsimet percuterentur. Sed quid dubitat Christū magis amādum esse à nobis, quā carnales matres? Quæ mater tot & tāta passa est pro filio suo, quāta Christū pro

pro nobis
etiam sy
ti exposi
ditate m
eius. ¶ T
innocēte
catum nō
hoc eccle
passionis
lira aliq
dolorem
occasione
lum popu
dixit ad
ques sunt
causa ben
propter in
Nostra et
litate: &
¶ Quintu
ho, qui fu
etar tale
operetur
pariens
paruit ber
Quum ho
et eū gla
& duri ac
dulci plā
ter plāgi
pocit ut
icat, ut su
tas ipsius
esse plū &
etiam De
dia. Iac. 2.
diā. Ber. N
quem mi
carneum
sus est ca
allorum

pro nobis? Nonne matrem propriam reliquit pro nobis? Reliquit etiam synagogam matrem suam, & insuper animam suam morti exposuit pro nobis. Iere. 12. Reliqui domum meam, dimisi hereditatem meam, dedi dilectam animam meam in manus inimicorum eius. Tertium est innocentia. Magis enim solemus copari ei qui innocenter patitur. Que causa vere fuit in Christo: ipse enim peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius. 1. Per. 2. Propter hoc ecclesia que laturatur in passionibus aliorum sanctorum, in die passionis Christi cõristatur. Quartum, quando pro culpa nostra aliquis patitur: tunc enim homo qui habet nobilem animum dolorem illum suum reputat per cõpassionem, sicut suus est per occasionem. Sicut patet in Dauid. 2. Reg. vlt. qui quum vidisset angelum populum occidentem, propter hoc quod ipse fecerat eum numerari, dixit ad dominum: Ego sum qui peccaui, ego inique egi: isti qui oves sunt, quid fecerunt? Vertatur obsecro ira tua contra me. Hec causa bene fuit in Christo, iuxta illud Esa. 53. Ipse vulneratus est propter iniquitates nostras, & attritus propter scelera nostra. Nostra est passio Christi per occasionem, etiam quantum ad utilitatem: & ideo deberet esse nostra quantum ad cõpassionem. Quintum est patientis nobilitas. Que causa vera fuit in Christo, qui fuit nobilissimus, tanquam Altissimi filius. Valde alienum erat tale opus ab eo: iuxta illud Esa. 18. Alienum est opus eius ut operetur opus suum, peregrinum est opus eius ab eo. Sextum est patientis benignitas. Hec causa vere fuit in Christo. Tit. 3. Apparuit benignitas &c. Matthe. 11. Discite a me, quia mitis sum. Quum homo benignus & mitis homini gratis cedat, que causa est eum gladio perforari? Item que convenientia est stipitis rigidi & duri ad hominem benignum & dulcem? Ideo ecclesia in illo dulci plactu qui in Dominica passione incipit cantari, specialiter plagit hoc, quod clavis & lancea mite corpus perforatur, & polcit ut arbor crucis ramos suos flectat, & naturalis rigor leteat, ut superni membra regis mite cedat stipite. Septimum est, pietas ipsius patientis. Magis enim aliquis copatur ei quem nouit esse piũ & cõpatientem, quam ei que nouit esse sine pietate. Ipse etiam Deus non miseretur hominibus duris, & sine misericordia. Iac. 2. Iudicium sine misericordia ei qui non fecerit misericordiam. Ber. Nemo duri cordis salutem vnquam adeptus est, nisi forte quem miserans Deus abstulerit ab eo cor lapideum, & dederit cor carneum. Hec causa bene fuit in Christo, qui ex cõpassione passus est ea que sustinuit in mundo isto. Octauum est, exemplum aliorum cõpatientium alicui. Hoc enim solet hominem inci-

tare ad similiter compatiendum. Que causa bene inuenitur circa Christum, cui creaturæ insensibiles quasi compassæ fuerunt. Vnde sol radios suos abscondit quasi nuditati eius tenebras faciens. Petræ etiã scissæ sunt quasi compatières. ¶ Ad iniuriarum dimissionem monemur, Luc. 6. Dimitte, inquit, & dimittere vobis. Matth. 6. Si dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet vobis Pater cælestis delicta vestra. Eiusdẽ 18. Domine, quoties peccabit frater meus in me, & dimittat ei, vsque septies. Dixit illi Iesus: Non dico tibi vsque septies, sed vsque septuagies septies. Augu. in Enchiridion: Multa sunt genera eleemosynarum, quæ cum facimus, adiuuamur vt nobis dimittantur peccata. Sed interea nihil est maius quã cū ex corde dimittimus, quod in nos quisque peccauit. Idẽ in lib. de Rectitudine catholice conuersationis: Quare nõ dimittat qs fratri parũ, vt ei dominus digneretur dimittere totũ? Nam & hoc eleemosynæ genus est, vt dimittat aliquis ex toto corde ei à quo læsus fuerit. Isid. Nõ solum qui esurienti & sitienti & nudo beneficium largitatis impedit, sed & qui inimicum diligit, & qui lugenti affectum compassionis & consolationis impartitur, aut in quibuslibet necessitatibus aliis consiliũ adhibet, sine dubio eleemosynam facit. ¶ Ad corripiendum fratrem peccantem monet nos dominus Matthæi 18. Si peccauerit in te frater tuus corripe eum inter te ipsum solum. ¶ Ad instructionem ignorantium monemur, ad Galat. 6. Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, instruite huiusmodi in spiritu lenitatis. Dan. Qui ad iustitiam erudiunt multos. Fulgebunt sicut stelle in perpetuas æternitates. Ecclesiast. 38. Vir sapiens plebem suam erudit, & fructus illius fideles sunt. ¶ Opera misericordie corporalia sunt illa sex quæ tanguntur Matth. 25. Esuriui &c. Septimum est, quod tangitur Tobia 2. scilicet sepelire mortuos. Aliqua horum tanguntur Esa. 58. Dimitte eos qui contracti sunt, liberos, & omne opus dirumpe. Hoc pertinet ad visitationem inceptorum. Frange esurienti &c. Ibi tanguntur tria alia opera manifesta. Et carnem tuam ne despexeris, hoc pertinet ad visitationem infirmorum. ¶ Ad duo prima opera incitatur frequentis scripturæ admonitione. Neemiæ octauo, Mitte partes eis qui præparauerunt sibi. Tob. 4. Panem tuum cum egenis & esurientibus comede. Prouer. 25. Si esurierit inimicus tuus, ciba illum sitit, potum da illi. Ecclesia. 11. Mitte panem tuum super errantes aquas, quia post multa tempora inuenies illum. ¶ Aquæ transeutes sunt populi mortales. 2. Reg. 14. Omnes morimur

quasi a
habet e
sanctor
Iob. 31. S
ex ea
cum su
mission
10. Qui
de tant
merced
res, deb
de retr
storum
dant de
habent
nihil bo
ea nihil
miseric
primo
¶ Secur
modo
litas ad
hoc, qu
tũ inu
alici
na tẽp
spirito
A mal
nuntio
Raab p
rui cur
angelo
semper
i. Qui
lem pa
& coll
Perfor
in hor
paterf
perreg
vnus

quasi aqua dilabimur in terram, quæ non reuertitur. Luc. 3. Qui
 habet escas, det non habenti. Item excitamur ad ea exemplis
 sanctorum patrum. Tob. 1. De facultatibus suis esuriens alebat.
 Job. 31. Si comedi byccellam meam solus, & non comedit pupillus
 ex ea &c. Humerus meus à iunctura sua cadat, & brachium meum
 cum suis ossibus conteratur. Item incitatur ad ea mercedis promissionem.
 Ezech. 18. Si panem esurienti dederit, vita viuet. Matt.
 10. Qui potum dederit vni ex minimis istis calicem aque frigide
 tantum in nomine discipuli: Amen dico vobis, non perdet
 mercedem suam. Luc. 14. Quum facis conuiuium, voca pauperes,
 debiles & claudos, & cæcos, & beatus eris, quia non habet unde
 retribuatur tibi. Retribuetur autem tibi in resurrectione iustorum.
 Qui cibum sine potu ministrant pauperi, tale prandium dant domino,
 quale consuevit dari a fino. Item qui de his quæ habent ad mensam suam
 nihil volunt dare pauperibus, in futuro nihil boni inueniunt. Job 20.
 Non remansit de cibo eius, & propterea nihil remanebit de bonis illius.
 ¶ Sequitur de tertio opere misericordie, quod est colligere hospitem.
 ¶ Circa quod opus, primo tangitur de his quæ pertinent ad eius commendationem.
 ¶ Secundo, qui hospites sint maxime recipiendi. ¶ Tertio, quomodo
 sint recipiendi. ¶ Circa primum notandum, quod hospitalitas ad
 susceptionem gratie preparat. Quod figuratum est in hoc, quod duo
 discipuli Christum cognouerunt, cum eum ad hospitium inuitassent.
 Luc. vlt. quandoque diuina cognitio infunditur alicui occasione
 alicuius sancti viri in hospitio recepti. Item bona temporalia multiplicat:
 vt patet in illa vidua quæ Eliam in hospitio suo suscepit: cui farina
 & oleum non defecerunt. 3. Reg. 17. A malo etiam temporali seruat:
 vt patet in Raab, quæ recepit nuntios filiorum Israel: & ideo à morte
 saluata est. Iosue 6. Sola Raab meretrix viuat &c. ad Hebræos 11.
 Raab meretrix non perit cum incredulis, excipiens exploratores cum
 pace. Item Deum & angelos meretur recipere, qui hospitalitati
 deseruit. Reputatiue semper Deum recipit, quum recipit aliquem
 nomine ipsius. Matt. 1. Qui recipit vos, me recipit. Eiusdem 10.
 Qui suscipit vnum talem paruulum, in nomine meo, me suscipit.
 Item 25. Hospes erit, & colligistis me. Io. 13. Qui accipit si quem mitero,
 me accipit. Personaliter etiam quandoque suscipit Deum. Vnde refert
 Gre. in homil. Euangelij quod legitur secundo die Paschæ, quod
 quidam paterfamilias nullum fuit hospitalis. Quadam autem die cum
 peregrinos suscepisset, & aquam daret manibus in humilitate:
 vnus fuit inter eos, in cuius manibus aquam fundere debuit. Et

quum reuersus vrceum accepisset, eū non inuenit. Cūque hoc factum apud se miraretur, eadē nocte ei dominus per visionem dixit: Carteris diebus me in mēbris meis, hesternō autē die me in memetipso suscepisti. Itē Grego. in homilia illius Euangelij. Videns Iesus ciuitatem, fleuit super illam, dicens: Quia &c. Quidā Martyrius nomine, vitæ valde honorabilis monachus fuit, qui ex suo monasterio visitationis gratia ad aliud monasterium redibat, cui spiritualis pater præerat. Pergens itaque leprosum quendam quē densis vulneribus elephantinus morbus per membra sædauerat, inuenit in via, volentem ad suum hospitium redire & præ lassitudine non valentem. In ipso verò itinere se habere perhibebat hospitium quo idem Martyrius monachus ire festinat. Vir autem Dei eiusdem leprosi lassitudinem miseris, pallium quo vestiebatur in terram protinus proiecit, & expandit ac desuper leprosum posuit, eūque suo pallio vndique circumiectum super humerum leuauit, secumque reuertens detulit. Cūque iam monasterij foribus appropinquaret, spiritualis pater eiusdem monasterij magnis clamare vocibus cœpit, Currite, & ianuas monasterij citius aperite: quia frater Martyrius venit Dominum portans. Statim verò ut Martyrius ad monasterij aditū peruenit, is qui leprosus esse putabatur, de collo eius extiliens, & in ea specie apparetis quā recognosci ab hominibus solet redemptor humani generis Deus & homo Iesus Christus ad cælum Martyrio aspiciente rediit, ei que ascendens dixit, Martyri, tu me non erubuisti super terram: ego te non erubescā super cælos. Qui sanctus vir mox ut esset monasterium ingressus, ei pater monasterij dixit, Frater Martyri, vbi est quem portabas? Cui ille respondens, dixit: Ego si sciuissem quis esset, pedes eius tenuissem. Tunc idem Martyrius narrabat, quia cū eum portasset, pondus eius minimè sensisset. Nec mirum: quomodo pondus eius sentire poterat, qui portantem portabat? Eccle. Species leprosi apparuit, & is qui est reuerendus super omnia: videtis despectus infra omnia dedignatus nō est. Cur hoc, nisi ut nos sensu tardiores admoneret, quatenus quisquis ei qui in cælo est festinat assistere, humiliari in terra & compati abiectis & despicabilibus fratribus non recuset? Item Greg. in Homilia Euangelij quod legitur secunda die Paschæ, Pensate fratres quanta hospitalitatis virtus sit. Ad mensas vestras Christū suscipite, ut vos ab eo suscipi ad conuiuia æterna valeatis. Præbere modo Christo peregrino hospitium, ut nos in iudicio nō quasi peregrinos nesciat, sed ut proprios ad regnum recipiat. Angelos etiam mere

meretur suscipere. Heb. 13. Hospitalitatem nolite obliuisci. Per hanc enim quidam placuerunt angelis hospitio receptis: vt Abraham. Gen. 13. Et Loth, eiusdem 19. Origen. Domos hospitales ingressi sunt angeli, domos vero hospitibus clausas ignis & sulphur succedit. Hiero. Abraham & Loth angelos susceperunt, quia hospites dilexerunt. Idem: Abraham crebro hospitalitatis officio dum non refutat homines, suscipere meruit dominum. Matt. 10. Quicumque non receperit vos, nec audierit sermones vestros. Amen dico vobis, quod tolerabilius erit terrae Sodomorum & Gorthazorum in die iudicij. ¶ Circa secundum notandum est, quod maxime hospitio recipiendi essent boni viri. 4. Reg. 4. Animaduertit, quod sanctus Dei est iste qui transit per nos frequenter: faciamus ei coenaculum paruum, & ponamus in eo lectum & mensam, & sellam, & candelabrum. Et e contrario in aliquibus locis boni viri vel non recipiuntur, vel male recipiuntur. Serui vero diaboli cum magno gaudio recipiuntur. Iudic. 10. Vadimus ad domum Dei, & nullus sub rectum nos vult recipere. Similem querelam multi boni viri hodie possunt facere. Sapi. 19. Alij ignotos non recipiebant aduenas. Alij autem bonos hospites in seruitutem redigebant. Matthaei 8. Filius hominis non habet vbi caput suum reclinet. Lucae 20. Non receperunt eum, quia facies eius erat euntes in Ierusalem. Ioan. 5. Ego veni in nomine Patris mei, & non accepistis me. Si alius venerit in nomine suo, illum accipietis. Item peregrini potius recipiendi sunt, quam indigenae: quia magis indigent. Iob 31. Foris non mansit peregrinus, ostium meum viatorum paruit. Esaiae 58. Egenos vagosque induc in domum tuam. 3. Ioannis 1. Charissime, fideliter facis quicquid operaris in fratres: & hoc in peregrinos, qui testimonium reddiderunt charitati tuae. ¶ Circa tertium notandum, quod hospites suscipiendi sunt frequenter. ad Ro. 12. Necessitatibus sanctorum communicantes, hospitalitatem sectantes. Sectari frequentatiuum est. Item hospites ad hospitium cogendi sunt. Vnde super illud Lucae vlt. Et coegerunt eum: dicit gl. Quo exemplo docemur, quod peregrina non solum sunt ad hospitium vocandi, sed etiam trahendi. Ger. 19. Compulit illos oppido vt diuerterent ad eum. ¶ Item cum magna reuerentia sunt suscipiendi. Vnde quidam vir religiosus dicebat, fratres aduenientes debere adorari, cum certum sit in aduentu eorum aduentum domini Iesu Christi haberi. Sic recepit Abraham tres viros. Gen. 18. Quos cum vidisset Abraham, occurrit in occursum eorum de ostio tabernaculi sui, & adorauit pronus in terram. Item sic recipit Loth angelos. Gene. 19. Qui

cum vidisset eos, surrexit, & iuit obviam eis, adoravitque pronus in terram. Item recipiendi sunt hilariter, non cum murmure. 1. Petri 4. Hospitales invicem sine murmuratione. Item ministrandum est eis abundanter. Iudic. 18. Pax tecum sit, ego praebebo omnia quae necessaria sunt: tantum quaeso ne in platea mancas. Item serviendum est eis diligenter. 4. Regum 5. Ecce fedule in omnibus ministrasti nobis. Sunt aliqui qui de verbis multis solent servire hospitibus suis. Vbi autem verba plurima, ibi frequenter egestas. Prouerbiotum 13. Facit etiam ad hoc, quod hospitalitas Deo sit gratior, si dominus domus in propria persona hospitibus suis seruiert. Vnde dicit Hierony. Loquens de Abraham qui tres viros suscepit. Gene. 17. Non seruis praecipit ut hominibus ministrarent, nec bonum quod exercebat per alium minuit, sed quasi praeda reperta cum Sara humanitati solus incubuit. Ipse pedes lauit, ipse humeris suis vitulum deumento portauit, ipse ut seruis sterit peregrinis prandentibus, de manibus coctos cibos ieiunaturus apposuit. Item protegentes sunt qui hospitio recipiuntur a recipientibus. Gene. decimo nono. Abutimini filiabus meis sicut vobis placuerit, dum modo vitis istis nihil mali faciatis. Iudi. 19. Nolite fratres malum hoc habere, quia ingressus est homo hospitium meum. ¶ Item incutiunt sunt ad comedendum verbo & exemplo. In dialogo legitur, quod abbas Cassianus venit ad quandam senem qui dedit ei manducare cum suis sociis usque ad satietatem, & hortabatur eum plus comedere. Qui cum diceret se esse satiatum, respondit: Ego diesis fratribus hodie superuenientibus septies manducaui, & adhuc esurio. Tu vero semel manducans es satiatus. Et dixit senem esse frangendum propter hospites: quia in hospite suscipitur Christus, & non possunt filij sponsi lugere quandiu sponsus est cum eis. Item quidam senex in Sicilia multum fuit hospitalis faciens manducare omnes ad se venientes. Venit autem ad eum quidam solitarius nolens refici, dicens se ieiunare. Cui senex: Excamus, & oremus sub arbore hac, & cui fuerit arbor inclinata, ipsum sequamur. Orante autem solitario arbor non est inclinata: orante autem illo sene hospitali, arbor inclinata est. ¶ Sequitur de quaito opere misericordiae, quod est vestire nudos. Ad quod sacra scriptura monet, Tobiae 4. De vestimentis nudos tege. Item Esaiæ 58. Cum videris nudum, operi eum. Et Lucae tertio: Qui habet duas tunicas, det non habenti. Haec opus misericordiae nobis multum commendant exempla sanctorum. Et primo exemplum Dei, qui Adam & uxori eius postquam

quam ceciderant in statum miseriae, fecit tunicas pelliceas. Gen. 3. Item exemplum Tobiae qui nudis vestimenta praebat. Tobiae 1. Et exemplum Iob: Si despexi, inquit, praterire untem, eod quod non haberet indumentu, & absq; operimento pauperem. Si non benedixerunt mihi latera eius, & de velleribus ouium mearum calefactus est. Iob 31. Hoc opere misericordiae Dorcas digna fuit suscitari. Actuum 9. Item huic operi misericordiae promittitur vita aeterna. Ezech. 19. Si nudum vestimeto operuerit, vita viuet. Hoc opus misericordiae videtur praecellere respectu praecedentium, in hoc quod non vnam miseriam reuelat, sed multas. Primum opus repellit famem, secundum frim: sed hoc opus expellit erubescenciam de nuditate, & molestiam frigoris. Item vestis data pauperi memoriale est ei vt oret pro eo qui sibi eam dedit. Non transit hoc beneficium ita cito, sicut beneficium cibi vel potus. ¶ Sequitur de quinto opere misericordiae, quod est visitare infirmos. Ad quod monemur. Eccles. 7. Non te pigeat visitare infirmum: ex his enim in dilectione firmaberis. Hoc opus misericordiae valde placet Deo. Iac. 1. Religio munda & immaculata apud Deu & patre, haec est, visitare pupillos & viduas in tribulatione eorum. Valde etiam est vtile homini. Iob 5. Visitans speciem tuam, non peccabis. Qui huic operi misericordiae insistit, peccatu facilius vincit. Et sicut miseria infirmitatis famem & frim & frigus videtur excedere: sic hoc opus misericordiae videtur praecellere respectu praecedentium. Vnde in viris patrum, frater quida interrogauit quendam senem, dicens: duo fratres sunt, quorum vnus ieiunat sex diebus, & multum laboras, alius vero seruit agrotantibus, cuius opus magis acceptum est Deo? Respondit senex: Si frater ille qui sex diebus laborans ieiunat, appendat se per nares, non potest esse aequalis illi qui infirmatibus deseruit. Hoc opus misericordiae commendauit nobis filius Dei exemplo suo visitans genus humanum in infirmitate positum. Lucae 1. Visitauit nos ortens ex alto &c. ¶ Sequitur de opere misericordiae, quod est visitare eos qui sunt in carcere. Ad quod monemur Hebraeorum 13. Memento re vincitorum, inquit, &c. Eiusdem 10. Vincitis compassi estis. ¶ Et norandu quod visitandi sunt in carcere non solum vt necessaria eis ministreretur, vel aliqua consolatio eis adhibeatur, sed etiam vt a carcere liberentur. Ecclesiast. 4. Libera eum qui iniuriam patitur de manu superbi. In Psal. Egenum de manu peccatoris libera. Item: Domine, quis similis tibi, eripies in opem de manu fortio- tu eius: Hoc opus misericordiae commendatur nobis variis ex- emp

emplis sanctorum. Legitur de Tobia quod pergebat per omnes qui erant in captiuitate, & monita salutis dabat eis. Iob. 29. Ceterabam malas iniqui, & de detribus illius auferebam pradam. Daniel Susannam adiudicatam morti, liberauit. Dan. 13. Et Nicolaus tres pueros morti addictos. Frou. 24. Erue eos qui ducuntur ad mortem &c. ¶ Sequitur de septimo opere misericordie quod est sepelire mortuos. Eccl. 7. Mortuo non prohibeas gratiam. glo. ad eleemosynam pertinet sepultura mortuorum. De hoc opere misericordie commendantur viri Iabes Galaad. 1. Reg. 2. Benedicti vos a Domino, qui fecistis misericordiam cum domino vestro Saul, & sepelistis eum. Commendatur etiam de hoc Tobias. De quo legitur Tob. 2. quod cum nuntiatum esset ei quod vnus de filiis Israel iugulatus iaceret in platea, statim exiliens de accubitu suo, relinquens pradium, ieiunus peruenit ad corpus, tollensque illud portauit ad domum suam occulte, vt dum sol occubisset, caute sepeliret eum. & Marc. 14. dicitur de Magdalena: Bonum opus operata est in me, prauentit ungere corpus meum in sepulturam. Hoc opus misericordie exercuerunt Ioseph & Nicodemus Christo. Ioan. 19. & Zozimas vnico leone obsequente sepeliuit cadauer illius pœnitentis Mariae Aegyptiacae. Hoc opus misericordie commendatur nobis exemplo euangeticorum animalium. Legitur enim in libro de Natura animalium quod mortuo delphino, circumstant alij delphini ne comedant pisces mortuum, & deferunt eum in profundum, atque sepeliunt. ¶ Et notandum quod multi propter peccata sua hoc beneficio priuantur. Esa. 14. Tu proiectus es de sepulchro tuo quasi stirps inutilis. In eodem: Quasi cadauer putridum non habebis consortium: neque eris cum eis in sepultura. 4. Reg. 9. Iezabel comedent canes in agro Iezrael, nec erit qui sepeliat eam. Ierem. 22. Sepultura asini sepelietur, putrefactus & proiectus extra portas Ierusalem. Eiusdem 25. Non sepelientur, in sterquilinum, super faciem terra iacebunt. Et 2. Mach. 5. Iason qui in sepulchris multos abiacerat, ipse & illamentatus & insepultus abicitur a sepultura. Econtrario corpora sanctorum in pace sepulta sunt. Eccl. 44. ¶ Item notandum quod antiqui eligendo sepulturam, respectum habuerunt vel ad patres suos, vel ad sanctitatem eorum cum quibus sepeliri voluerunt. Gen. 48. Dicit Iacob, Facies mihi misericordiam vt non sepelias me in Aegypto, sed dormiam cum patribus meis. Eiusdem 49. Sepelite me cum patribus meis in spelunca duplici. 3. Reg. 13. Cum mortuus fuero, sepelite me in sepulchro, in quo vir Dei sepultus est. 4. Reg. 13. Quidam sepelientes

pelientes viderunt latrunculos & proiecerunt cadauer in sepulchro Elisei, & reuixit. ¶ Præter septem opera misericordiæ de quibus dictum est, videntur etiam esse quædam alia opera misericordiæ, vt accommodare indigenti. Tripliciter enim facit quis eleemosynam, vel dando, vel accommodando, vel remittendo. Eleemosyna mutui in hoc cõmẽdabilis est, quòd multoties fieri potest, & tamẽ non perit ei qui eam facit. Recuperat enim quod accommodauit. Ad hoc opus misericordiæ monemur. Matt. 5. Volenti mutuari à te ne auertaris. & Luc. 6. Mutuũ date nihil inde sperantes. Deuteron. 15. Si vrus de fratribus tuis ad paupertatem venerit, non obdurabis cor tuum, nec contrahas manum: sed aperies eam pauperi, & dabis mutuum quo indigere prospexeris. Recuperare etiam proximum videtur esse opus misericordiæ. Eccles. 29. Recupera proximum tuum secundum virtutem tuam. Item opus misericordiæ esse videtur, loca lutosã vel aquas periculosas pontibus vel aliter peruia & meabilia facere. Et hoc opus misericordiæ vno denario potest aliquis bene facere omnibus illis qui per pontem transiuri sunt.

De quo sit eleemosyna facienda. CAP. V.

NOrandum quòd eleemosyna facienda est de his quæ iustè acquisita sunt. Leuit. 2. Omnis oblatio quæ offertur Domino, absque fermento erit: absque fermento inquam, iniquæ acquisitionis. Proue. 3. Honora Dominũ de tua substantia. Tob. 4. Fili de tua substantia fac eleemosynam, & distinguuntur circa eleemosynam tres gradus: est enim eleemosyna bona, melior: optima. Bona est, quæ fit de patrimonio Christi, in quo solã dispensationẽ clericus habet. Ber. Facultates ecclesiarum patrocina sunt pauperũ, & sacrilega eis crudelitate subripitur, quicquid sibi ministri & dispensatores, nõ vtiq; domini & possessores vltra victũ & vestitũ accipiunt. Melior est, quæ fit de proprio patrimonio. Optima est, quæ fit de his quæ adquiruntur proprio labore. Ephes. 4. Qui furabatur, iam non furetur: magis autẽ laboret manibus suis operãdo quod bonum est, vt habeat unde tribuat necessitatẽ patienti. Non placet Deo eleemosyna de furto vel rapina facta, ab eo qui potest seire cui fit restituenda. August. Quale est illud munus quod alter eũ gaudio accipit, alter cum lacrymis amittit? Eccl. 34. Immolantis ex iniquo maculata est oblatio, & nõ sunt beneplacitæ Deo subsannationes impiorũ. In eodem: Dona iniquorum non probat Altissimus. ¶ Item qui offert sacrificiũ ex substantia pauperis, quasi qui victimat filiũ in conspectu patris. Item eiusdem 35. Noli offerre munera praua non

non enim suscipiet illa Deus. Deut. 17. Nō immolabis Domino Deo bouem & ouē in quo est macula, aut quippiam vitij: quia abominatio est Domino Deo tuo. Esa. 11. Ego Deus diligens iudicium, & odio habens rapinam in holocaustum. Mal. 1. Intulistis de rapinis munus: nunquid suscipiā illud de manu vestra. Paral. vlt. Quæ de manu tua accepimus, dedimus tibi. Non et quæ accepimus de manu diaboli. Prou. 13. Redemptio animæ vitij diuitiæ suæ. Restituēda sunt mala acquisita de alijs, scilicet nostris. Eleemosynas debemus facere, exemplo Zachæi. Luc. 19. Ecce dimidium bonorum meorum do pauperibus: & si quem defraudauit, reddo quadruplum. Greg. Quicquid in Dei sacrificio ex scelere offertur, omnipotentis Dei non placat iracundiæ, sed irritat. Sicut aqua si mūda est lauat, si verò immunda inquinat: sic eleemosyna si fit de re iniuste acquisita, inquinat: si vero fit de re iuste acquisita, lauat. Et sicut nō est danda eleemosyna de re furtiua, sic nec accipiēda. Tob. 2. Non licet nobis edere de furto aliquid, aut contingere. Leuit. 11. Nolite cōtaminare animas vestras, nec tangatis quicquam eorum, ne immundi sitis. Et notandum quod eleemosyna est tanto Deo gratior, quanto res quæ datur danti erit charior. 2. Reg. vlt. Non offerā Domino, ait David, holocausta gratuita. Tamen non multū expedit pauperibus qui non sunt assueti delicijs, dare delicias & sumptuosas cibaria, nisi quādo sunt infirmi. Augu. in lib. de verbis Domini. Vrantur diuites superfluis, dent pauperibus necessaria: vrantur pretiosis, dent pauperibus vilia. dicit Hier. super Malac. q. indignū est dare Deo quod dedignatur homo. Ministris Dei propter honorē eius cui ministrāt, delicata & sūptuosa dari possēt. Eccl. 14. Dignas Deo oblationes offer. Num. 18. Quæ offertis de decimis, & in donaria Domini separabitis, optima & electa erunt.

Cui sit danda Eleemosyna.

C A P. V I.

Eleemosyna danda est pauperi. Luc. 33. Cū facis conuictiua, voca pauperes & debiles &c. Et Tob. 4. Panem tuum cum esuriētibus & egenis comede. Debemus in hoc imitari Deū, de quo Luc. 2. Esuriētēs impleuit bonis. & in Psa. Quia satiāuit in mā inanē. 4. Reg. 4. Eliseus implet vasa vacua. Hier. Illis tribus diuitias tuas qui nō phasidas aues, sed siliginis panē comedunt, qui famem expellant, non qui augeant luxuria. Idem Da pauperibus, non locupletibus, non superbis: da quo necessitas sustentetur, nō quo augeantur opes. Pars sacrilegij est, res pauperum dare non pauperibus. Item dādum est non solū bonis, sed etiam malis, vt simus imitatores eius qui solem suū orti facit super bonos.

bonos & malos, & pluit super iustos & iniustos. Matt. 5. & Luc. 6. Omni petenti te, tribue. Maxime tamē dandū est bonis. Eccl. 12. Si bene feceris, scito cui feceris. Ibidē: Bene fac iusto, & inuenies retributionem magnam. Et si non ab ipso, certe à Deo. Ibidē: Da bono, & ne recipias peccatorem. Bene fac humili, & ne dederis impio. Quod intelligendum est in duobus casibus: Vnus est, si credas quod propter bonum tuum negligat iustitiam. Alius est, cum non datur intuitu pietatis: vt faciunt illi qui dant histrioni causa histrionatus. Eccl. 7. Bonum est sustentare iustum. Sapiens: Cui des videto. Item dandū est diuersis, nō tantū vni. In Psal. Disperfit, dedit pauperibus. Matt. 20. Volo & huic nouissimo dare sicut &c. Hier. Pecuniam tuam vt singulis necessarium est distribuas: nō ad luxuriam, sed ad necessitatem.

Quomodo sit danda Eleemosyna. CAP. VII.

Eleemosyna danda est animo voluntario. Deus enim plus respicit ad animū, quā ad datū. Prou. 16. Spirituū pōderator est Deus. Eiusdē 21. Appēdit corda Deus. 1. Re. 16. Deus intuetur cor. & super illud Mat. 10. Quicūq; dederit vni ex minimis istis calicē &c. dicit gl. Nota Deū ad piū affectū dantis respicere magis quā ad quantitātē rei exhibitā. Et super illud Matt. 19. Ecce nos relinimus omnia, dicit Greg. Cor & non substantiā Deus pēlat, nec perpēdit quid in eius sacrificio, sed ex quāto profertur. Hier. Quā offerūtur, nō sui pōdere, sed offerentiū volūtate pensantur. ¶ Item dāda est eleemosyna cum vultus hilaritate. Eccl. 25. In omni dato hilarem fac vultum tuum. 2. ad Corin. 9. Hilarem datorem diligit Deus. Aug. Qui dat vt careat tadio interpellantis, non vt reficiat viscera indigentis, & rem & meritum perdit. ¶ Item danda est cū sermonis dulcedine. Eccl. 4. Declina pauperi sine tristitia aurē tuā, & respōde ei in pacifica mā suetudine. Eiusdē 18. Fili in bonis tuis non des querclam, & in omni dato non des tristitiā verbi mali. Greg. Sunt nonnulli qui mox vt ab egenis fratribus fuerint necessaria postulata, prius in eos cōtumeliosa verba iaculātur: qui si rebus ministeria percipiūt pietatis, in verbis contumeliosis humanitatis gratiā perdunt: ita plerunq; videntur iniuriā illatā satisfactionē exoluisse, cum post contumelias dona largiuntur. Nec debet sequi improperatio. Eccl. 18. Stultus acriter improperabit. Eiusdē 20. Datus insipientis non erit tibi vtilis &c. Exigua dabit & multa improperabit. ¶ Itē dāda est eleemosyna cū festinatione. Prou. 3. Ne dicas amico tuo, Vade, & cras reuertere, & cras dabo tibi, cum statim possis dare. Ecclesiast. 7. Cor inopis ne affixeris,

&

& ne protrahas datum angustianti. Iob 31. Si oculos vidue ex-
 stare feci &c. Super illud Psal. Producentis scœnum iumentis,
 cit glo. Beatus qui præoccupat vocē petituri. David, Beatus qui
 intelligit super egenum & pauperem. Prouer. 12. Qui pronus est
 ad misericordiam, benedicetur. Debet etiam homo dare eleemo-
 sijnā dum sanus & viuus est, Eccles. 14. Fili, si habes, bene fac
 tecum, & Deo dignas oblationes offer: memor esto, quoniam
 mors nō tardabit. ¶ Item ante mortē benefac amico tuo, Chri-
 sto scilicet. Eiusdē 18. Memento pauperatis in die abundantie.
 Ad Gala. 6. Dum tempus habemus operemur bonum ad omnes.
 Eleemosyna quā aliquis dat in vita sua, est sicut lucerna que præ-
 cedit aliquē, seruans eum ne cadat in lutū vel foueam. Eleemo-
 syna verō quæ fit pro eo post mortē, est sicut lucerna quæ fer-
 tur alicui post tergū, quæ non custodit hominē quin cadat in fo-
 neā inferni, à qua nō est liberatio. ¶ Item danda est eleemosyna
 cum humilitate, ita vt nec vanam gloriā inde quæras, nec pau-
 perem cui das despicias, nec pro eleemosynis quas das, si in po-
 cato mortali es, salutem præsumas. ¶ Ad primum monemur,
 Matt. 6. Te faciente eleemosynā, nesciat sinistra tua quid faciat
 dextera tua. Eccle. 29. Conclude eleemosynam in sinu pauperis.
 Prou. 21. Munus absconditū extinguit iras. Greg. Sufficit iustus ab
 eo videri à quo expectat remunerari. Item valde bona sua parit
 pēdunt, qui ad eorum remunerationem laudes hominū suffice-
 re credunt. Et in legēda beati Nicolai dicitur, Ex quo homo est
 in huius mundi voragine propter delicta sua deiectus, nullum
 eius bonum sic Deus approbare legitur, vt eleemosynā, si tamē
 ob mundi fiat gloriā. ¶ Ad secundum monemur Esaiæ 58. Carnē
 tuam ne despexeris. Et super parabolam de diuitē & Lazaro, Lu-
 ca 21. dicit glo. Si quæ reprehensibilia videmus in pauperibus,
 non debemus despiciere: quia forrasse quos morum infirmitas
 vulnerat, medicina paupertatis curat. Iob trigesimo primo, Si
 comedi buccellam meam solus. Gregorius: Solēt nōnulli multa
 largiri, sed habere pauperes socios in domestica conuersatione
 refugiunt, gratiā vitæ cōmunis non habentes. Sed iste preiu-
 diciū pietati se facere existimaret, si solus comederet quod Do-
 minus omnium communiter creasset. ¶ Ad tertium monemur
 Eccl. 7. Ne dicas, In multitudine munerum meorum respiciet
 Deus, & offerente me Deo altissimo, munera mea recipiet. Et
 super illud Iob 15. Non credat frustra errore deceptus, quod
 aliquo pretio redimendus sit. dicit gloss. Eleemosyna non va-
 let ei qui in malo permanet. Augustinus in Enchirid. Non estimet

met ali
 non pos
 die redi
 mosyna
 quodā
 eleemo
 aperuit
 etiam se
 exporrig
 natum e
 multum
 etiam ex
 re se à co
 placeat
 cur si diu
 per carne
 obolo, q
 paupere
 Vidua h
 pauper o
 dem sua
 orationis
 iusto sen
 eleemosy
 Miserere
 mosynam
 de rectitu
 reatis, &
 supplicar
 Aug. Qui
 Qui sibi
 tris suæ
 non est v
 non mise
 Sapiēs: S
 dix per
 potius ei
 De his
 præ
 amo
 non
 met

mer aliquis illa nefanda crimina, qualia qui agunt regnum Dei non possidebunt, quotidie perpetranda, & eleemosynis quotidie redimenda. In melius quippe est vita mutanda, & per eleemosynas de peccatis præteritis propitiatus est Deus; nõ ad hoc quodammodo emendus, vt ea liceat impune committere. ¶ Item eleemosyna danda est propria manu. Prouer. vlti. Manum suam aperuit inopi, & palmas suas extendit ad pauperem. Danda est etiam secundum facultatē dantis. Eccle. 14. secundum vires tuas exportigens da pauperi. Eiusdem 15. Da altissimo secundū donatum eius. Tob. 4. Quomodo potueris, ita esto misericors: si multum tibi fuerit, abundanter tribue: si exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impartiri stude. Nullus potest excusare se à collatione eleemosynæ, etiam si sit pauper, quum tantum placeat quandoq; Deo, quando pauper dat pro Deo obolum, sicut si diues daret pro Deo centū marcas. Libenter emeret pauper carnes in macello, si tantum crederet se habiturum pro vno obolo, quantū diues pro centū solidis. Luc. 21. Dixit dominus de paupere vidua quæ miserat duo æra minuta in gazophylacium, Vidua hæc pauper plus quàm omnes misit. Si non potest dare pauper obolū, det calicem aquæ frigidæ, & non perdet mercedem suam. Matt. 10. Si hoc nõ potest, det verbū cōsolationis, vel orationis. Super illud, Iustus autē miseretur, & tribuit. dicit Gl. Iusto semper est aliquid quod det, saltē orationē. Itē danda est eleemosyna ordinatē, vt homo primo misereatur suiipsius. Eccl. Miserere animæ tuæ placens Deo. August. in Enchiri. Qui eleemosynam ordinatē vult dare, à seipso. debet incipere. Itē in lib. de rectitudine catholicæ cōuersationis, Deus rogāt vt tui misereris, & non vis: quomodo te Deus exaudiet in die necessitatis supplicansem, quum tu eū pro teipso nõ audis rogansem? Item Aug. Quid est miserius misero nõ miserante seipsum? Eccle. 14. Qui sibi nequam, cui bonus? Sicut non esset misericors qui matris suæ indigentis nõ misereretur, licet aliorū misereretur: ita non est verē misericors, qui animæ suæ infirmantis ad mortem non misereretur, cum magis eam diligere debeat quàm matrem. Sapiēs: Semper tibi proximus esto. Item ad ordinem misericordie pertinet vt potius misereamur animæ quàm corporis, & potius ei qui est in maiori miseria, quàm ei qui est in minori.

De his quæ omnibus debemus, vt est dilectio, veritas & fides, & præcipuè de veritate & eius descriptione, de incitantibus ad amorem veritatis, & de errore illorum qui dicunt veritatem non esse iuramento firmandam,

PARS V.
N